

HERREGÅRDS HISTORIE

TIL BRITTA ANDERSEN

GAMMEL ESTRUP DANMARKS HERREGÅRDSMUSEUM

Herregårdshistorie 18
Herregårdshistorie til Britta Andersen
©2022 Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Redaktion:

Claus M. Smidt, Bue Beck, Marie Aaberg Andersen og Marie Kirstine Elkjær

Layout og tryk:

Narayana Press
Bogen er sat med Georgia

ISBN: 978-87-995787-6-4

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk og anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er, uden forlagets skriftlige samtykke, ikke tilladt ifølge dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser

Bogen udgives med støtte fra:

Inge og Asker Larsens Fond til Støtte af Almennyttige Formål
Civilingeniør Knud Nørgaard og Hustru Grethe Nørgaards Fond
Grosserer, konsul N.C. Nielsens Fond

Tak til:

Alle forfatterne, der med kort varsel har skrevet en perlerække artikler af høj kvalitet om herregårdshistoriske emner

Forsideillustration:

Gengivelse af det originale, håndmalede 1700-talstapet fra Grevens Runddel i Gammel Estrups hovedbygning

Foto af Britta Andersen s. 7:

Steen Brogaard, 2015

Indhold

DYNAMOEN 6

Carsten Porskrog Rasmussen
HERREGÅRD OG HERRESÆDE 9

Göran Ulväng
FIDEIKOMMISSEN I SVERIGE 1883-1975 I TABELLER OCH DIAGRAM 27

Arne Bugge Amundsen
MODERNE TRANSFORMASJONER 47
De norske herregårdene Hafslund og Borregård fra adelsgårder til industrisentere

Aina Aske
STATTHOLDER ULRIK FREDERIK GYLDENLØVES RESIDENS I NORGE 67
Herregård og administrasjonssted for Larvik grevskap

Claus M. Smidt
FAMILIEN PLESSEN OG ARKITEKTEN LAURITZ DE THURAH 89

Ulla Kjær
HERREGÅRDSARKITEKTEN SOM HOLDT AF MULTEBÆR 99

Margrethe Floryan
THORVALDSEN-MANIEN PÅ DE DANSKE HERREGÅRDE 115

Thomas Bertelsen
GOTIKKEN I NYGOTIKKEN 135
Forlæg til historicismens Aalholm

Peter Dragsbo

TRANEKÆR 155

Et grevskab med arkitektoniske ambitioner

Niels Peter Stilling

FORSVUNDNE HERREGÅRDE 171

Nedrevne hovedbygninger på de danske godser

Peter Bering

DET FORBORGNE RENÆSSANCEHUS PÅ BROBYGÅRD 209

Kirsten Lund-Andersen

HAVERNE PÅ GAMMEL ESTRUP 217

Historien om herregårdens mange haver

Poul Grønder-Hansen

ADELIGE ALMISSER I RENÆSSANCEN 229

Ligprædikener og regnskabsposter

Søren Broberg Knudsen

DONATIONER FRA GODSEJERE 245

Dronningborg Amt som eksempel

Jesper Laursen

DA HUSMÆNDENE TOG OVER PÅ STORE RESTRUP 259

Historien om en herregårdsudstyknings og et nyt samfund

Mikkel Venborg Pedersen

STANDSMÆSSIGT KLÆDT 279

Herskabstøj fra 1770-1780'erne

Ulla Houkjær

FRANSKE FORBINDELSER 289

Begyndelsen på en porcelænsproduktion i Danmark

Jesper Munk Andersen

NÅR STEL BLIVER POLITIK 303

Flora Danica-stellet mellem diplomatiske myter og landboreformer

Dorte Kook Lyngholm

HENDES BOPÆL HENHØRER UNDER ESTRUP BIRKETING ... 325

Om brændevin, birkeret og myndighed på Gammel Estrup gods i 1700-tallet

Signe Boeskov

DEN GODE TJENER 335

Og det fejlslagne forsøg på at ansætte en førstetjener på Hvedholm i 1890

Mikael Frausing

BARONESSEN FRA BENZINTANKEN 347

Folkekomedier, herregårde og dansk kulturarv

Anders Sinding

NÅR ADELEN DRAK TOBAK 359

Noget om kridtpiber

Helle Ingerslev Kristensen

MED SANSENERNE PÅ BESØG I HERREGÅRDENES KULTURARV 369

Museumsundervisning i det kulturhistoriske læringsrum

Marie Aaberg Andersen

STOR STÅHEJ 383

Bryllup på herregården

Marie Kirstine Elkjær

FOLKENE PÅ HERREGÅRDEN 395

Når frivillige fortæller historie på Gammel Estrup

FORFATTERE 405